

Manieren om zorginnovatie te stimuleren

De toekomst is creatief

Innovatie Hoe kunnen welzijnsorganisaties creatief inspelen op de behoeften van morgen? Het Vlaams Welzijnsverbond stapte met diverse partners in het project *Zorginnovatie in Welzijn*. Samen ontwikkelden ze een wetenschappelijk instrument en een methodiek om zorginnovatie te stimuleren. **Tekst Filip Decruyenaere | Foto's Jan Locus**

Het project *Zorginnovatie in Welzijn* heeft een looptijd van 3 jaar. Het Vlaams Welzijnsverbond werkt hiervoor samen met Zorgnet Vlaanderen en Cera. LUCAS, het Centrum voor Zorgonderzoek en Consultancy van de KU Leuven, bewaakt de wetenschappelijke onderbouw.

Het doel is om de innovatieve dynamiek in welzijnsvoorzieningen te stimuleren. Medewerkers uit de welzijnszorg nemen actief deel aan het project. Ook de gebruikers zijn nauw betrokken.

Een innovatief netwerk blijkt onontbeerlijk, zowel in de eigen sector als sectoroverstijgend.

Als eerste stap werd zorginnovatie wetenschappelijk gedefinieerd (zie *kader*). Vervolgens bracht de projectgroep hefboomen

en randvoorwaarden voor innovatie in kaart. Aan de hand hiervan werd een 'innovatiemeter' ontwikkeld. Ten slotte werkten de partners een methodiek uit om innovatie te stimuleren.

WAAROM INNOVEREN?

De maatschappij verandert. De behoeften evolueren snel, ook bij zorg en welzijn. Zorg op maat wordt de norm. Het welzijnsaanbod naadloos laten aansluiten op de zorgvraag is niet makkelijk, zo leert de praktijk. Veel voorzieningen sturen hun aanbod bij, maar niet altijd met evenveel succes.

Een wetenschappelijke benadering moet, volgens *Zorginnovatie in Welzijn*, de slaagkansen van innovatie vergroten. Alles begint met een goede voorbereiding, zowel intern als extern.

De projectgroep onderzocht de kenmerken van innovatieve teams. Het verschil wordt gemaakt door engagement, openheid voor de gebruikers en bereidheid om te veranderen, te leren en samen te werken. "Waar kwaliteit en professionaliteit hand in hand gaan met engagement en gebruikersparticipatie, komt de nood aan zorginnovatie als vanzelf bovendrijven", stelt onderzoeker Koen Hermans van LUCAS. "Als het management het kwaliteitsbeleid ernstig neemt en veranderingsprocessen ondersteunt, ontstaat intern alvast een ideale voedingsbodem voor zorginnovatie."

NETWERKEN EN OVERHEID

Ook externe factoren spelen een rol. Een innovatief netwerk blijkt onontbeerlijk, zowel in de eigen sector als sectoroverstijgend. Een sterk netwerk laat immers toe flexibel in te spelen op de noden van de gebruiker en om kennis te delen. Innovatieve organisaties koesteren tot slot ook verwachtingen tegenover de overheid. "Een overheid die innovatie aanmoedigt, moet haar beleid in die zin aanpassen. Een langetermijnvisie en een faciliterend kader zijn noodzakelijk", aldus nog Koen Hermans. Veel welzijnsorganisaties zetten vandaag al in op zorginnovatie. Om deze dynamiek te ondersteunen, organiseert *Zorginnovatie in Welzijn* 5 provinciale innovatiedagen in maart 2010.

Een initiatief om anders en vernieuwend zorg te verlenen, als antwoord op huidige en toekomstige uitdagingen in de zorg en in de samenleving.

Gestuurd door:

- | De participatie van de gebruiker.
- | De creatie, de transfer en de valorisatie van nieuwe kennis.
- | Netwerken in en over de grenzen van de welzijnszorg.

Waardoor:

- | Transformatieprocessen op gang gebracht worden.
- | Generieke en gebruikersgerichte zorgdoelen gerealiseerd worden.

Koen Van Eyck, vzw Ter Loke: "Het mooie aan zorginnovatie is dat het innovatie naast kwaliteitszorg plaatst."

INNOVEREN IN DE PRAKTIJK

Beleidsmedewerker bijzondere jeugdzorg Koen Van Eyck van vzw Ter Loke werkt mee aan Zorginnovatie in Welzijn. Ook in de praktijk.

Koen Van Eyck: "Kwaliteitszorg is belangrijk in Ter Loke. Tegelijk blijven we alert voor nieuwe ontwikkelingen en kansen. Met onze jongeren hebben we 2 jaar geleden een theaterproject gerealiseerd, samen met leden van een dansschool in de buurt. Het resultaat was fantastisch. Vooral het proces waar we doorheen gingen, was waardevol. Zowel voor de jongeren als voor de begeleiders."

"Op organisatorisch gebied hebben we de prestatiestaten geautomatiseerd. De papieren administratie kostte veel tijd. Tijd die we liever aan zorg besteden. Het systeem draait nu een jaar. We plukken er volop de vruchten van. Ook in de hulpverlening evolueren we voortdurend. Toen ons gezinshuis werd afgebouwd, moesten 8 plaatsen een nieuwe invulling krijgen. Een uitgelezen moment om in te spelen op nieuwe noden. Met het OCMW van Malle onderzoeken we bijvoorbeeld of jongeren uit een tehuis kunnen klussen in het nieuwe woonzorgcentrum. Het zou mooi zijn als onze jongeren niet alleen zorg zouden krijgen, maar ook konden geven. Zorginnovatie plaatst innovatie naast kwaliteitszorg. Beide zijn nodig. Mijn ervaring leert echter dat zorginnovatie niet vanzelf komt. Je hebt er mensen en middelen voor nodig. Te vaak ontbreken die nog."

GEBRUIKERS ZIJN BETROKKEN PARTIJ

Cruciaal is de betrokkenheid van de gebruikers en hun vertegenwoordigers. Een van hen is Lief Vanbael van de Katholieke Vereniging Gehandicaptten (KVG).

Lief Vanbael: "De inbreng van de gebruikersgroepen wordt oprecht gewaardeerd. Ik heb zeker niet het gevoel als 'excuustruus' opgevoerd te worden. De KVG en andere gebruikersverenigingen hebben een traditie van inspraak. Het komt daarbij zelden tot tegenstelde meningen. Maar de dialoog is belangrijk. Vakjargon is niet aan ons besteed. Wij willen een zo concreet mogelijk taalgebruik."

"Als gebruikers beseffen we dat de kwaliteit in onze voorzieningen over het algemeen goed is. Maar het kan altijd beter. De tendens naar zorg op maat is toe te juichen. Open communicatie met de gebruikers is nodig. Organisaties leren flexibel in te spelen op nieuwe behoeften. Vaak is het ook een kwestie van structuren, regelgeving en teamwork. We hebben het meetinstrument van Zorginnovatie in Welzijn in de praktijk getest en verfijnd. Het instrument dient niet om een voorziening te beoordelen, maar om een dialoog op gang te brengen."

Lief Vanbael, KVG: "Het meetinstrument beoordeelt een voorziening niet, maar brengt een dialoog op gang."

- ▶ www.zorginnovatie.be
- ▶ Reacties welkom op www.weliswaar.be/forum